

Антонина В. Костић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за неохеленске студије

УДК 811.14:37.091.26
DOI 10.46793/Uzdanica20.1.069K
Оригинални научни рад
Примљен: 28. фебруар 2023.
Прихваћен: 26. мај 2023.

ВОЂЕНА ПИСАНА ПРОДУКЦИЈА НА МОДЕРНОМ ГРЧКОМ ЈЕЗИКУ – СТУДИЈА СЛУЧАЈА¹

Ајсџиракџи: Усвајање вокабулара на страном језику представља посебан изазов како за ученике, тако и за наставнике који треба да на адекватан начин изврше евалуацију знања. Важно место приликом провере језичког знања заузимају вежбе попуњавања празнина, које припадају задацима отвореног типа (Дурбаба 2011: 153). Ове вежбе дају прилику ученицима да примене стечено знање и усвојен вокабулар, склањајући фокус са пуког превода термина на изворни језик (Смит и др. 2010: 1). Циљ нашег истраживања је анализа грешака у испитним задацима приликом вежбе попуњавања празнина, односно вођене писане продукције на предмету *Практикум из неохеленистике* на првој и другој години ОАС. За потребе овог рада анализирани су задаци једног броја студената, чије је знање у тренутку анкетања било на А1, А2 и Б1 (ЗЕОЈ) нивоу језичке комуникативне компетенције. Од студената је тражено да упишу адекватне речи или синтагме, а примећене грешке подељене су према типу. Додатно, у раду су представљени резултати добијени анализом упитника, у којем је од студената тражено да истакну који су за њих били најзахтевнији сегменти решавања ових задатака, као и које стратегије користе како би се припремили за полагање овог дела испита. Резултати истраживања потврђују да вођена писана продукција представља веома захтеван задатак за студенте неохеленистике, као и да се за полагање овог дела испита најчешће припремају обнављањем вокабулара који су научили током часова наставе из наведеног предмета.

Кључне речи: продуктивне језичке активности, писана продукција, модерни грчки језик, изворни говорници српског језика.

1. УВОД

У процесу учења страног језика ученици се могу сусрести са многим потешкоћама у усвајању нових језичких структура као и у продукцији науче-

¹ Неки од резултата овог истраживања презентовани су на скупу *Савремена филолошка истраживања* који је одржан 3. и 4. децембра 2022. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

ног, како у усменом, тако и у писаном облику. Посебан изазов у овом процесу може бити усвајање вокабулара, будући да је захтевно да вокабулар из Ј2 не само препознају већ и да продукују, што подразумева грађење правилног облика, ортографију али и правилну употребу речи, у складу са значењем. Са друге стране, како поједини аутори наводе (Килицкаја 2019), испитивање нивоа усвојеног вокабулара на страном језику веома је захтеван задатак за наставнике. Пре свега, значајно је да наставник одабере адекватан начин евалуације језичког знања, те да препозна грешке које се појављују и осмисли стратегију за њихово уклањање.

2. УСВАЈАЊЕ ВОКАБУЛАРА НА Ј2 И ЕВАЛУАЦИЈА

Како наводи Нејшн (2013, према: Коксхед 2018: 1), три показатеља да је ученик усвојио реч на страном језику јесу познавање њеног облика, значења и употребе. Узевши ово у обзир, провера знања вокабулара мора обухватити све ове сегменте. Ипак, лексичко знање потребно за усмено изражавање разликује се од оног које је потребно за писану продукцију. Тако је за писање потребно познавање ортографије, облика и одговарајућих језичких конструкција (Коксхед 2018: 2). Како истичу Стојичић и Милановић (2014: 662), писано изражавање је најзахтевнија језичка активност, посебно у академском дискурсу, јер се подразумевају одређена нормативна правила.

Иако познавање вокабулара једног језика с једне стране подразумева фонолошко, а са друге стране ортографско знање, писменим задацима се може испитати само оно ортографско, што може утицати на погрешну перцепцију о реалном нивоу познавања страног језика (Милтон, Хопкинс 2006: 130). Када је реч о модерном грчком језику, управо је познавање ортографије један од највећих изазова са којима се сусрећу ученици који овај језик усвајају као страни (Јакову 2009: 71)². Слично су закључили и Ламбропулу и Стојичић (2021: 680), да су ортографске грешке неизбежне приликом усвајања модерног грчког као страног језика³.

Тако се наставници приликом евалуације сусрећу са неколико изазова. Један од њих је одабир типа вежби којима се врши тестирање, који може утицати на резултате које испитаници постижу, док се други тиче захтевности обликовања ових вежби и неопходних знања које наставник треба да поседује како би на најадекватнији начин извршио евалуацију (Килицкаја 2019: 155). Дурбаба (2011: 150) објашњава да се тестови за проверу знања страног језика разликују по питању разних фактора, па се према садржају

² Правопис је посебно захтеван у модерном грчком језику будући да се заснива на језичко-историјским етимолошким начелима.

³ Значајну улогу у развијању фонолошке компетенције на модерном грчком језику имају ИКТ алати (Стојичић, Костић 2021).

и природи тестираног знања разликују тестови лингвистичке компетенције, тестови комуникативно-прагматичке компетенције и тестови лингвопрагматичке компетенције. Тестови којима се бавимо у овом раду могу се сврстати у категорију тестова комуникативно-прагматичке компетенције, будући да се њима проверава продуктивна употреба језичких вештина, односно писано изражавање.

Тестови се такође могу разликовати према формату, па се као најчешћи типови задатака, коришћени приликом испитивања језичког нивоа разних језика, користе задаци вишеструког избора (*multiple choice*), задаци спајања елемената, задаци попуњавања празнина и задаци формирања речи (Хјуз 2003, према: Килицкаја 2019: 156). Задаци попуњавања празнина се могу сврстати у оне које Дурбаба (2011: 153) наводи као задатке отвореног типа. Ове вежбе дају прилику ученицима да примене стечено знање и усвојен вокабулар, склањајући фокус са пуког превода термина на изворни језик (Смит и др. 2010: 1).

У задацима попуњавања празнина од ученика се очекује да продукује реч у складу са оним што је прочитао и разумео. Иако поједини истраживачи (Килицкаја 2019) тврде да је задатке овог типа лакше осмислити у односу на неке друге, могу се приметити и одређене мане, на пример време које је потребно за решавање ових задатака, као и могућност да ученик пружи одговор који наставник није предвидео, што може утицати на процес евалуације (Кум и др. 2007, према: Килицкаја 2019: 157). Дурбаба (2011: 153) наводи да процес оцењивања задатака отвореног типа може бити захтеван, будући да је често тешко предвидети све прихватљиве одговоре. Такође, наводи се да су испитаници који нису имали понуђене одговоре имали лошије резултате на тесту, иако су исправно разумели значење реченица (Килицкаја 2011, према: Килицкаја 2019: 159)⁴. Ипак, једна од предности задатака отвореног типа у овој области јесте да овакви тестови подстичу ученике да употребе стечено знање и разумеју шири контекст (Амини, Ибрахим-Гонзалес 2012: 85).

Када је реч о испитивању богатства усвојеног вокабулара на J2, значајно је у обзир узети не само пуко препознавање појмова, већ и ниво на коме испитаници ове појмове могу употребити приликом реалних говорних ситуација или у оквиру продуктивних или рецептивних језичких вештина и да ли познају друге облике ове речи, као и изведенице и сложенице (Кремел, Шмит 2016: 389). Тако, на пример, Сумита и сарадници (2005: 61) наводе да се управо задаци попуњавања празнина користе на различитим нивоима и у различитим контекстима испитивања језичке комуникативне компетенције

⁴ Рађеновић и Милојевић (2014: 1469) наводе да је након увођења тестова са понуђеним одговорима на испиту из изборних предмета *Савремени ћрчки језик П-1* и *Савремени ћрчки језик П-2* примећено побољшање резултата, иако сматрају да то није једини фактор који је на то утицао. Такође, истичу да се одговори на овом типу тестова не заснивају искључиво на насумичном одабиру.

на енглеском као другом језику. Додатно, занимљиво је поменути тестове који се користе за потребе испитивања нивоа знања немачког језика које спроводи Немачка служба за академску размену⁵, где се од кандидата тражи да допуне речи које су делимично наведене (Вачаракависилп 2018: 19).

3. АНАЛИЗА ГРЕШАКА

Као што смо већ навели, у процесу учења страног језика ученици се могу сусрести са многим потешкоћама, па је значајно да наставник препозна грешке које се појављују, као и да обликује адекватне стратегије за њихово уклањање. Кордер (1975: 206) истиче да нужност разумевања грешака прои-злази из два извора – први се тиче оцењивања задатака, а други одређивања приоритета у осмишљавању адекватних начина за избегавање грешака.

Анализа грешака заузима веома важно место у области примењене лингвистике, будући да омогућава ближе разумевање процеса усвајања језика (Џобин и др. 2015: 53). Како Елис (1997: 17) истиче, може се препознати разлика између грешака, узрокованих недостатком знања и омашки, узрокованих погрешном применом онога што је већ усвојено. Из тог разлога је веома значајно да се направи дистинкција између грешака које обично праве особе које не владају основним системом једног језика (ученици или говорници неког дијалекта) и омашки, где долази до проблема приликом употребе познатог језичког система (Кордер 1971, према: Кордер 1975: 204).

Кордер (1975: 205–206) наводи да је неопходно бавити се, пре свега, језичким слојем у којем до грешке долази (ортографија или фонологија, морфологија или синтакса, вокабулар), па затим даље разлагати на конкретне сегменте ових области. Са друге стране, могу се препознати и одређени недостаци анализе грешака, на пример фокус искључиво на грешкама што подразумева да се не даје довољна пажња остатку корпуса (Шахтер, Мурсија 1977, према: Кансир 2012: 1030). Ипак, узевши у обзир тип задатака који анализирамо у нашем корпусу, одлучили смо се за овај приступ као најадекватнији, будући да нам може бити од користи да установимо обрасце и учестале грешке једне групе студената.

Када је реч о истраживањима у области модерног грчког језика, до занимљивих закључака долазе Стојичић и Ламбропулу (2020) који су анализирали испитне задатке слободне писане продукције на курсу *Практикум из неохеленистике*. Они наводе да је и у писаној и у усменој продукцији долазило до грешака по питању глаголског вида, повратних глагола, употребе чланова, као и одабира вокабулара приликом изражавања. Такође, у писаној продукцији се примећују грешке како по питању морфологије, тако и ор-

⁵ DAAD: <https://www.daad.rs/sr/>.

тографије (Стојичић, Ламбропулу 2020: 258–261). Резултати овог истраживања потврдили су закључке до којих су дошли и Вервитис, Капуркациду и Стојичић (2012), који су анализом писмених задатака установили да се грешке појављују у глаголском виду, коришћењу чланова и вокабулара и ортографији. Такође, показало се да србофони говорници најчешће греше у случају гласова који не постоје у њиховом изворном језику, док су чести и феномени хиперкорекције и хипергенерализације, као и грешке које укажују на непажњу или непознавање вокабулара (Ламбропулу, Стојичић 2021: 680–681)⁶. Додатно, не треба занемарити ни улогу изворног језика и његове интерференције приликом усвајања Ј2 (Костић 2021).

4. ИСТРАЖИВАЊЕ

4.1. АНАЛИЗА ИСПИТНИХ ЗАДАТАКА

Први циљ нашег истраживања била је анализа грешака у испитним задацима приликом вежбе попуњавања празнина, односно вођене писане продукције на предмету *Практикум из неохеленистике* на првој и другој години ОАС⁷. Анализирани су задаци једног броја студената, чије је знање у третнутку анкетирања било на А1, А2 и Б1 (ЗЕОЈ) нивоу језичке комуникативне компетенције⁸, од којих је тражено да упишу адекватне речи или синтагме у задатку вођене писане продукције⁹. Најпре, значајно је укратко истаћи шта се очекује од студената који похађају курсеве *Практикум из неохеленистике 1* и *Практикум из неохеленистике 3*. Како се наводи у курикулуму, циљ ових предмета је постепена примена стечених језичких знања у складу са потребама студената, као и оспособљавање за усмено и писмено изражавање. Фокус предмета јесте развијање три језичке активности – разумевања слушањем, разумевања читањем и писане продукције¹⁰.

⁶ До сличних резултата дошли смо и ми приликом истраживања које смо спровели 2020. године, где се показало да се у саставима студената неохеленистике појављују многобројне фонетске и фонолошке грешке, са посебним нагласком на хиперкорекцији консонаната (Костић 2022).

⁷ Одлучили смо да анализирамо испитне задатке из предмета *Практикум из неохеленистике 1* и *Практикум из неохеленистике 3* из зимског семестра академске 2021/2022, будући да смо за ове предмете имали могућност да сакупимо испитне задатке у току једне целе академске године, односно у току седам испитних рокова.

⁸ Очекивани излазни ниво након одслушаних и успешно положених језичких курсева.

⁹ У испитном задатку из *Практикума из неохеленистике 1* потребно је уписати једну реч, а из *Практикума из неохеленистике 3* две речи.

¹⁰ Више информација: <http://www.fil.bg.ac.rs/lang/sr/katedre/nehelenske-studije/studijski-program/>.

Обавезан део испита из ових предмета јесте писање састава на задату тему, као и вођена писана продукција, где се од студената тражи да допуне десет празнина у тексту¹¹ одговарајућим речима или синтагмама. Сви тестови су део одређене тематске целине која је обрађена у току семестра, па се очекује употреба обрађеног вокабулара. У складу са нашим досадашњим искуством, примећено је да је овај сегмент испита изузетно захтеван за студенте и да су грешке врло учестале, па смо из тог разлога одлучили да спроведемо ово истраживање. У табели која следи налазе се општи подаци о анализираним испитним задацима.

Табела 1. Општи подаци о анализираним испитним задацима

	Практикум 1	Практикум 3
Број испитних рокова	7	7
Број испитних задатака	44	39
Број испитних задатака који нису задовољили критеријуме полагања	20	25
Број празнина	440	390
Број грешака	196	304
Укупан број студената који је полагао испит*	28	21
Укупан број студената који није положио испит до тренутка спровођења истраживања	4	7

Напомена: * – Одређени број студената је исти испит полагао више пута, на шта указује разлика између броја студената и броја испитних задатака.

У наставку представљамо најчешће примећене грешке у испитним задацима на предметима *Практикум из неохеленистике 1* и *Практикум из неохеленистике 3*. Грешке су евидентирани у разним језичким областима (ортографија, морфологија, синтакса, вокабулар), па смо стога покушали да их укратко представимо. Када је реч о ортографији, на ову категорију се нисмо посебно осврнули, већ смо фокус ставили на граматичке грешке, као што су погрешни наставци који указују на погрешан род или број именице или на погрешно глаголско време. Табеле које следе приказују најчешће уочене грешке.

¹¹ На испиту из предмета *Практикум из неохеленистике 1* тестови су најчешће наративног типа, док су на испиту из предмета *Практикум из неохеленистике 3* дијалогског.

Табела 2. Врсте грешака – *Практикум из неохеленистичке 1*

Врста грешке	Број грешака**
Грешка у роду именице, тачно значење	<u>15</u>
Грешка у роду и значењу именице	<u>20</u>
Грешка у роду и облику именице***	2
Грешка у броју именице	11
Грешка у броју и значењу именице	7
Грешка у роду и броју именице	2
Грешка у падежу именице	2
Погрешна врста речи	<u>20</u>
Погрешна лексема, тачна врста речи	<u>33</u>
Тачан глагол, погрешно време	11
Погрешан глагол, тачно време	1
Погрешан глагол, погрешно време	1
Тачан глагол, погрешно лице	3
Граматичка грешка у наставку****	3
Непостојећа реч	<u>16</u>
Без одговора	<u>49</u>

Напомене: ** – Подвучени су најчешћи типови грешака; *** – Формирање непостојећег облика именице, нпр. *πολυκατοικία* уместо *πολυκατοικία*; **** – Нпр. писање именице са наставком *-ω*, који се најчешће појављује код глагола и прилога.

Табела 3. Врсте грешака – *Практикум из неохеленистичке 3*

Врста грешке	Број грешака
Погрешна синтагма или лексема (постојеће речи)	<u>36</u>
Погрешна синтагма или лексема (непостојеће речи/облици)	<u>52</u>
Грешка у роду именице или синтагме, тачно значење	<u>27</u>
Грешка у роду и значењу синтагме	7
Грешка у роду и облику именице	1
Погрешан падеж	<u>18</u>
Грешка у броју именице	4
Грешка у броју и значењу именице	5
Грешка у роду и броју именице	5
Погрешна врста речи	8
Тачан глагол, погрешно време/стање	2
Погрешан глагол, тачно време	1
Граматичка грешка у наставку	1
Делимично тачан одговор	<u>36</u>
Без одговора	<u>101</u>

Као што можемо приметити, одређени студенти пружају делимично тачне одговоре (наводи се само једна од две речи или једна тачна а друга нетачна), док се, нажалост, примећује и велики број непопуњених празнина и читавих задатака, посебно када је реч о задацима на испиту из *Практикума из неохеленистике 3*. У наставку следе неки примери најчешћих грешака.

Табела 4. Примери грешака – *Практикум из неохеленистике 1*

Грешка у роду именице, тачно значење

Πάνε μαζί στο θέατρο ή στον σινεμά να δουν κάποια καλή ταινία.

Превод: Иду заједно у позориште или биоскоп да гледају неки добар филм.

Објашњење: Неслагање чланова синтагме (στον је спој предлога *σε* и члана за мушки род у акузативу јединице док је *σινεμά* именица средњег рода).

Грешка у роду и значењу именице

[...] σε ένα διαμέρισμα στον τρίτο υπόγειο.

Превод: [...] у једном стану на трећем подруму.

Објашњење: Грешка у значењу и неслагање чланова синтагме.

Погрешна врста речи

Θα χορέψουν, θα θέατρο τα αγαπημένα τους τραγούδια [...]

Превод: Плесаће, позориште ће своје омиљене песме [...]

Објашњење: Уместо именице потребно је навести глагол.

Погрешна лексема, тачна врста речи

[...] βρίσκεται αρκετά κοντά από το διαμέρισμά τους.

Превод: [...] налази се доста близу од њиховог стана.

Објашњење: Уз предлог *από* треба употребити прилог *μακριά* ('далеко').

Тачан глагол, погрешно време

Θα χορέψουνε, θα ακούσανε τα αγαπημένα τους τραγούδια [...]

Превод: Плесаће, ће слушали су своје омиљене песме [...]

Непостојећа реч

Θα καλέσει φίλους και κολέγιος της [...]

Превод: Позваће своје пријатеље и колеге [...]

Објашњење: Уместо грчке речи студент користи српски израз.

Табела 5. Примери грешака – *Практикум из неохеленистике 3*

Погрешна синтагма или лексема (постојеће речи)

Επίσης, οι κλιματικές αλλαγές είναι συχνές το καλοκαίρι και προκαλούνται από τη σκόνη.

Превод: Такође, климатске промене су честе лети, док их може изазвати и прашина.

Погрешна синтагма или лексема (непостојеће речи/облици)

Όσοι είναι ακάπνιστοι άνθρωποι [...]

Превод: Они који су непушачи [...]

Објашњење: Придев *ακάπνιστος* не постоји у грчком језику.

Грешка у роду именице или синтагме, тачно значење

Ακούστε κάποιοι καλό όμορφη μουσική [...]

Превод: Послушајте неки добар лепу музику [...]

Објашњење: Неслагање чланова синтагме.

Делимично тачан одговор

[...] γίνεται μετάδοση ποδοσφαίρου στην καφετέρια «Sport Cafe».

Превод: [...] организује се пренос фудбала у кафетерији „Sport Cafe”.

Објашњење: Студент је написао једну од две тражене речи.

Погрешан падеж

[...] εφαρμογή του Κώδικα Οδική Κυκλοφορία.

Превод: [...] за спровођење правила саобраћаја.

Објашњење: Тражи се генитив, а студент наводи синтагму у акузативу.

Као што можемо видети, већи број грешака се појављује у испитним задацима из *Практикума из неохеленистике 3*, што може бити у вези са очекиваним вишим нивоом компетенције и захтевнијим задацима. Такође, одређени студенти не препознају тражене колокације већ осмишљавају своје, врло често у овом процесу користећи непостојеће речи. Са друге стране, неки од студената препознају тражене колокације али их не употребљавају на правилан начин, често правећи грешку у падежу.

У случају испитних задатака из *Практикума из неохеленистике 1* примећујемо грешке по питању препознавања родова (као код именица на $-ια^{12}$). Ово нам указује на чињеницу да студенти још увек нису адекватно усвојили градиво и још увек не препознају све типове именица. Такође, у оба случаја примећује се промена облика именица без обраћања пажње на конгруенцију. Додатно, занимљиво је да су студенти чешће грешили по питању рода именице када је одредница у реченици била након саме празнине коју је требало попунити. Мање грешака се примећује у случају глагола, али се из овога не може извести неки општи закључак будући да је мањи број празнина захтевао овакав одговор. Погрешан одабир врсте речи такође је учестала грешка, која указује на неразумевање контекста или на недовољно обраћање пажње на шири смисао текста и реченице. Ипак, у овим случајевима не можемо тврдити да се десила грешка или омашка, већ би то требало подробније испитати. Додатно, одређени студенти не поштују дате инструкције, па на празнине уписују више или мање речи него што је тражено.

4.2. РЕЗУЛТАТИ УПИТНИКА

У другом делу истраживања спроведена је анкета, у којој се од студената тражило да истакну који су за њих били најзахтевнији сегменти приликом решавања ових задатака, као и које стратегије користе како би увежбали вођену писану продукцију. Анкета је била анонимна и спроведена је у првом и другом¹³ испитном року 2022/23. академске године, у електронској форми, користећи платформу *Google Forms*. Анкету је попунило 47 студената, а у табели која следи се налазе основни подаци о њима. У јануарском испитном року је ову анкету попунило 35, а у фебруарском 12 студената¹⁴.

¹² Ово је типична грешка на почетним нивоима усвајања модерног грчког, будући да одређени студенти још увек не праве дистинкцију између женског рода на $-α$ и средњег рода на $-ια$.

¹³ Јануарском и фебруарском.

¹⁴ Неки од студената су били укључени и у први део истраживања, али се учесници не поклапају у потпуности.

Табела 6. Општи подаци о анкетираним студентима

Пол	Година студија	Узраст	Да ли сте пре почетка студија учили грчки језик?
Мушки: 12,8% Женски: 87,2%	Прва: 23,4% Друга: 38,3% Трећа: 21,3% Четврта: 17% ⁵	18 година: 2,1% 19: 19,1% 20: 31,9% 21: 25,5% 22: 6,4% 23: 4,3% 24: 2,1% Више од 25: 8,5%	Да: 14,9% ⁶ Не: 85,1%

Следећи део анкете односио се на полагање испита на курсу *Практикум из неохеленистичке* и вођене писане продукције. У наставку се наводе информације о броју студената који су полагали одређени предмет. Неки студенти су полагали више од једног испита или различите делове различитих предмета¹⁵.

Табела 7. Број студената који је полагао одређени испит

<i>Практикум из неохеленистичке 1^a</i>	11
<i>Практикум из неохеленистичке 2^b</i>	3
<i>Практикум из неохеленистичке 3^a</i>	30
<i>Практикум из неохеленистичке 4^c</i>	6

Напомене:

а – *Практикум из неохеленистичке 1* је само један студент навео да полаже други пут.

б – *Практикум из неохеленистичке 2* је четири студента полагало четири или више пута.

в – *Практикум из неохеленистичке 3* је три студента полагало други пут, три студента трећи пут и четири студента четири или више пута.

г – *Практикум из неохеленистичке 4* је по један студент полагао други, трећи и четири и више пута.

Конкретније, вођену писану продукцију је у ова два рока полагало 17 студената. Показало се да већина учесника у истраживању овај задатак сматра веома захтевним¹⁶. Наиме, када су упитани која је најзахтевнија испитна или предиспитна обавеза на курсу *Практикум из неохеленистичке* чак 35 студената је означило управо ову продуктивну језичку активност. Како бисмо ближе испитали потешкоће са којима се сусрећу студенти тражено је да на Ликертовој скали означе меру у којој се слажу са одређеним исказима (од 1 – *уопште се не слажем* до 5 – *слажем се у потпуности*). Неки од резултата наведени су у табели која следи.

¹⁵ У оквиру ових курсева студенти полажу: лексички тест, језичку активност слушања, језичку активност читања, писану продукцију и вођену писану продукцију.

¹⁶ Предуслов за учешће у истраживању био је да су до сада имали искуство полагања вођене писане продукције у оквиру било ког *Практикума из неохеленистичке*.

Табела 8. Ставови студената о захтевности вођене писане продукције

	1	2	3	4	5
Сматрам да је задатак вођене писане продукције веома захтеван.	4,3%	8,5%	19,1%	14,9%	<u>53,2%</u>
Сматрам да је вођена писана продукција на модерном грчком језику захтевнија од слободне писане продукције.	8,5%	10,6%	6,4%	21,3%	<u>53,2%</u>
Осећам се самоуверено када треба да напишем састав на грчком језику.	21,3%	14,9%	25,5%	29,8%	8,5%
Осећам се самоуверено када треба да решавам задатак из вођене писане продукције.	<u>48,9%</u>	21,3%	10,6%	14,9%	4,3%

Дакле, студенти углавном нису самоуверени када решавају задатке вођене писане продукције. Тако, чак 29,8% њих бира број 1 на скали када је реч о томе колико су задовољни својим постигнућем приликом полагања овог дела испита. Као највеће изазове приликом решавања задатака вођене писане продукције истичу следеће¹⁷: познавање вокабулара (59,6%), правопис (44,7%), употреба правилних граматичких облика (38,3%), разумевање текста (27,7%), конгруенција (23,4%) и тематика (19,1%). Само четири студента су одабрала опцију *Нишија од наведеној*. Када је реч о решавању задатака уз помоћ изворног језика, тј. када су упитани да ли увек решења прво осмисле на српском језику, мишљења су подељена – 15 студената бира број 1 и 15 студената број 5 на скали.

Значајно је било испитати и ставове које студенти имају према овом делу испита, као и шта сматрају да би им помогло да се за њега припреме. Тако су и на следећа питања одговорили бирањем броја на Ликертовој скали.

Табела 9. Ставови студената о вођеној писаној продукцији

	1	2	3	4	5
Сматрам да су вежбе вођене писане продукције довољно заступљене на предавањима и вежбама.	19,1%	23,4%	<u>31,9%</u>	12,8%	12,8%
Сматрам да су вежбе вођене писане продукције довољно заступљене у уџбенику.	14,9%	19,1%	<u>38,3%</u>	14,9%	12,8%

Дакле, можемо приметити да се већина студената не слаже у потпуности када је реч о заступљености ове језичке активности у уџбенику¹⁸ и на предавањима. Такође, истичу неке од потешкоћа на које наилазе, па тако наводе: „Изазов са којим се сусрећем је блокада која је повезана са тремом”;

¹⁷ Испитаници су могли да одаберу више од једног понуђеног одговора.

¹⁸ Уџбеник је креиран за потребе студија неохеленистике, коришћењем делова разноврсних приручника намењених за одређени језички ниво.

„Тешко је препознати шта се тражи да допишемо, тешко је смислити две речи”; и „Не знам како да спреим испит вођену продукцију, ако прелазим вокабулар, није довољно”.

Ипак, обнављање вокабулара јесте један од најчешћих начина на који се студенти припремају за овај део испита, будући да овај одговор наводи њих чак 70,2%. Следећи најчешћи одговори јесу¹⁹: читањем текстова из уџбеника (53,2%), учењем напамет речи и израза (44,7%), поновним решавањем задатака овог типа који су обрађени на предавањима (19,1%), писањем слободних састава (14,9%) и обнављањем граматике (10,6%). Осам студената наводи да се не припрема посебно за овај део испита.

На самом крају упитника, од учесника је тражено да наведу шта сматрају да би им помогло да се припреме за полагање овог дела испита. Неки од одговора су следећи: „писање помало сваки дан”, „задаци на Moodle-у”, „понуђени одговори”, „више вежбања”, „више понављања кључних речи”, „учење синонима и коришћење истих у истом контексту” и „текстови”.

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Резултати истраживања потврђују нашу иницијалну претпоставку, засновану на досадашњем искуству у настави, да је усвајање вокабулара модерног грчког као страног језика за студенте неохеленистике захтеван задатак, посебно када се евалуација стеченог знања врши задацима налик на вођену писану продукцију. Као што се може приметити, студенти имају потешкоће у продукцији наученог, па тако долази до разноврсних грешака и омашки. До већег броја грешака долази када задаци постану захтевнији, па се тако на другој години студија студенти сусрећу са одређеним изазовима, будући да исправно решавање задатака не подразумева само разумевање текста, већ и познавање тражених граматичких и лексичких колокација. Такође, можемо потврдити и резултате претходних истраживача који су се бавили анализом грешака србофоних говорника на модерном грчком језику (Вервитис, Капуркациду, Стојичић 2012; Стојичић, Ламбропулу 2020; Ламбропулу, Стојичић 2021).

Поред великог обима вокабулара који је потребно усвојити, на студенте приликом испита утиче и трема као и мањак самопоуздања приликом решавања задатака, што се може закључити из резултата добијених спроведеном анкетом. Додатно, показало се да већина студената није развила посебну стратегију припреме за овај део испита, већ се најчешће ослања на обнављање вокабулара који је обрађен током часова наставе. Сматрамо да би било занимљиво у будућности анализирати задатке истих студената на

¹⁹ Испитаници су могли да одаберу више од једног понуђеног одговора.

вишим годинама студија, па затим упоредити на који начин се развио ниво њихове комуникативне компетенције као и способност решавања задатака овог типа. Такође, у складу са закључцима до којих смо дошли, планирамо да у наставу ових језичких предмета укључимо додатне вежбе сличног типа за које сматрамо да би студентима приближиле оно што се од њих очекује на испиту, што би могло да утиче на њихову адекватнију припрему и виши ниво самопоуздања приликом полагања.

ЛИТЕРАТУРА

Амини, Ибрахим-Гонзалес (2012): M. Amini, N. Ibrahim-González, The Washback Effect of Cloze and Multiple-Choice Tests on Vocabulary Acquisition, *Language in India*, 12(7), 71–91. Преузето новембра 2022. са <http://www.languageinindia.com/july2012/v12i7july2012.pdf>.

Вачаракависилп (2018): W. Watcharakaweasilp, The C-Test: A Language Testing Device as a Screening Test for German Language Education in Thailand, In: *11th International Conference on Language, Innovation, Culture and Education*, 18–24. Преузето јануара 2023. са <https://icsai.org/procarch/london2018/imelt-008.pdf>.

Вервитис, Капуркациду, Стојичић (2012): N. Vervitis, M. Kapourcatsidou, V. Stojčić, Issues of interlanguage in writing: the case of L2 Serbian learners of Greek, In: Z. Gavriilidou, A. Efthymiou, E. Thomadaki, P. Kambakis-Vougiouklis (Eds.), *Selected Papers of the 10th ICGL*, Komotini: Democritus University of Thrace, 717–724.

Дурбаба (2011): О. Дурбаба, *Теорија и њиракса учења и насџаве сџираних језика*, Београд: Завод за уџбенике.

Елис (1997): R. Ellis, *Second language acquisition*, Oxford: Oxford University Press.

Јакову (2009): М. Ιακώβου, *Εκμάθηση και διδασκαλία λεξιλογίου στην Ελληνική ως Γ2*, Αθήνα: Παρουσία.

Кансир (2012): A. Khansir, Error Analysis and Second Language Acquisition, *Theory & Practice in Language Studies*, 2(5), 1027–1032. Преузето новембра 2022. са <https://bit.ly/41683iz>.

Килицкаја (2011): F. Kılıçkaya, Yabancı dil sınavlarında boşluk tamamlama sorularının öğrenci başarısındaki etkisinin karşılaştırılması, In: *International Conference on New Trends in Education and Their Implications Papers*, Ankara: Siyasal Kitabevi, 80–86.

Килицкаја (2019): F. Kılıçkaya, Assessing L2 vocabulary through multiple-choice, matching, gap-fill, and word formation items, *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*, 43(3), 155–166. Преузето децембра 2022. са <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED600110.pdf>.

Коксхед (2018): A. Coxhead, Vocabulary assessment, *The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 1–6. Преузето новембра 2022. са <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118784235.eelt0628>.

Кордер (1971): S. Corder, Idiosyncratic dialects and error analysis, *IRAL*, 9, 147–160. Преузето децембра 2022. са <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/iral.1971.9.2.147/html>

Кордер (1975): S. Corder, Error analysis, interlanguage and second language acquisition, *Language teaching*, 8(4), 201–218.

Костић (2021): А. Костић, Интерференција српског у писаној продукцији модерног грчког језика као страног, у: *Савремена истраживања језика и књижевности*, XII/1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 333–348.

Костић (2022): А. Костић, Фонетске грешке и хиперкорекција личних имена и топонима у модерном грчком као страном језику, *Методички видци*, 13, Нови Сад: Филозофски факултет, 207–232.

Кремел, Шмит (2016): В. Kremmel, N. Schmitt, Interpreting vocabulary test scores: What do various item formats tell us about learners' ability to employ words?, *Language Assessment Quarterly*, 13(4), 377–392. Преузето децембра 2022. са <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15434303.2016.1237516>.

Кум, Фолс, Хабли (2007): С. Coombe, K. Folse, N. Hublely, *A practical guide to assessing English language learners*, Ann Arbor, MI: The University of Michigan Press.

Ламбропулу, Стојичић (2021): М. Λαμπροπούλου, Β. Στόιτσιτς, <δ> ή <ντ>; <θ> ή <τ>; <γ> ή <γκ>; Συστηματικά λάθη κατά την εκμάθηση του ορθογραφικού συστήματος της ελληνικής γλώσσας από σερβόφωνους φοιτητές, In: *Proceedings of the ICGL14*, Patras: University of Patras, 671–683. Преузето јануара 2023. са <https://resmichte.library.upatras.gr/icgl/article/viewFile/3703/3748>.

Милтон, Хопкинс (2006): J. Milton, N. Hopkins, Comparing phonological and orthographic vocabulary size: Do vocabulary tests underestimate the knowledge of some learners?, *Canadian Modern Language Review*, 63(1), 127–147. Преузето новембра 2022. са <https://bit.ly/41cswCy>.

Нејшн (2013): I. Nation, *Learning vocabulary in another language* (2nd ed.), Cambridge: Cambridge University Press.

Рађеновић, Милојевић (2014): А. Rađenović, I. Milojević, Multiple choice tests: Guessing or knowing?, In: *Selected papers of 11th International Conference on Greek Linguistics*, Rhodes: University of the Aegean, Department of Mediterranean Studies, 1462–1471.

Ричардс (1971): J. Richards, A Non-Contrastive Approach to Error Analysis, *Journal of ELT*, 25, 204–219. Преузето децембра 2022. са <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED037721.pdf>.

Смит, Авинеш, Килгариф (2010): S. Smith, P. Avinesh, A. Kilgarriff, Gap-fill tests for language learners: Corpus-driven item generation, In: *Proceedings of ICON-2010: 8th International Conference on Natural Language Processing*, India: Macmillan Publishers, 1–6.

Сумита, Сугаја, Јамамото (2005): E. Sumita, F. Sugaya, S. Yamamoto, Measuring non-native speakers' proficiency of English by using a test with automatically-generated fill-in-the-blank questions, In: *Proceedings of the second workshop on Building Educational Applications Using NLP*, 61–68.

Стојичић, Костић (2021): В. Стојичић, А. Костић, Улога приручника у развијању фонолошке компетенције код србофоних говорника модерног грчког као страног језика, *Књижевности и језик*, 68(2), Београд: Друштво за српски језик и књижевност, 331–342.

Стојичић, Ламбропулу (2020): V. Stojičić, M. Lamropoulou, Do you speak Greek? A case study of L2 Serbian learners of Greek, *ТЕМЕ*, XLIV(1), 251–266. Преузето јануара 2023. са <http://teme2.junis.ni.ac.rs/index.php/ТЕМЕ/article/view/968/439>.

Стојичић, Милановић (2014): В. Стојичић, А. Милановић, Продуктивне језичке активности у настави модерног грчког језика као страног, у: *Језици и културе у времену и простору III*, Нови Сад: Филозофски факултет, 659–669.

Хјуз (2003): А. Hughes, *Testing for language teachers* (2nd ed.), Cambridge: Cambridge University Press.

Џобин, Каземиан, Шабаз (2015): А. Jobeen, В. Kazemian, М. Shahbaz, The role of error analysis in teaching and learning of second and foreign language, *Education and Linguistics Research*, 1(2), 52–62. Преузето новембра 2022. са <https://bit.ly/3Z3Lh9b>.

Шахтер, Мурсија (1977): J. Schachter, М. Murcia, Some Reservations Concerning Error Analysis, *TESOL Quarterly*, 2(4), 441–451.

Antonina V. Kostić

University of Belgrade

Faculty of Philology

Department of Modern Greek Studies

VOCABULARY GAP-FILL EXERCISES IN MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE – A CASE STUDY

Summary: Gap-fill exercises, which are a type of open-ended exercises, have an important role in language assessment (Durbaba 2011: 153). These exercises give students the opportunity to apply the acquired knowledge and adopted vocabulary, shifting the focus away from the mere translation of terms into the native language (Smith et al. 2010: 1). The goal of our research is the analysis of errors in the tests of a group of first- and second-year students at the Department of Modern Greek Studies at the Faculty of Philology, University of Belgrade. The students were at the A1, A2 or B1 level (CEFR) of communicative competence in Modern Greek and they were asked to fill the gaps with adequate words or phrases.

The detected errors are divided by type. It is examined whether the students solved the task by paying attention to the concord and the meaning of the given text, while in the tasks at the B1 level the knowledge of the required lexical and grammatical collocations was also examined. In addition, the results of a questionnaire are presented, in which the students were asked to highlight which were the most demanding segments of solving these tasks, as well as which strategies they use in order to prepare for this part of the exam. The results of the research confirm that this task is very demanding for the students of Modern Greek as a foreign language, as well as that they usually prepare for this part of the exam by vocabulary recapitulation. The most common mistakes were identified in grammatical gender and number, as well as in the false use of lexical collocations.

Keywords: productive language activities, written production, Modern Greek language, native speakers of Serbian language.